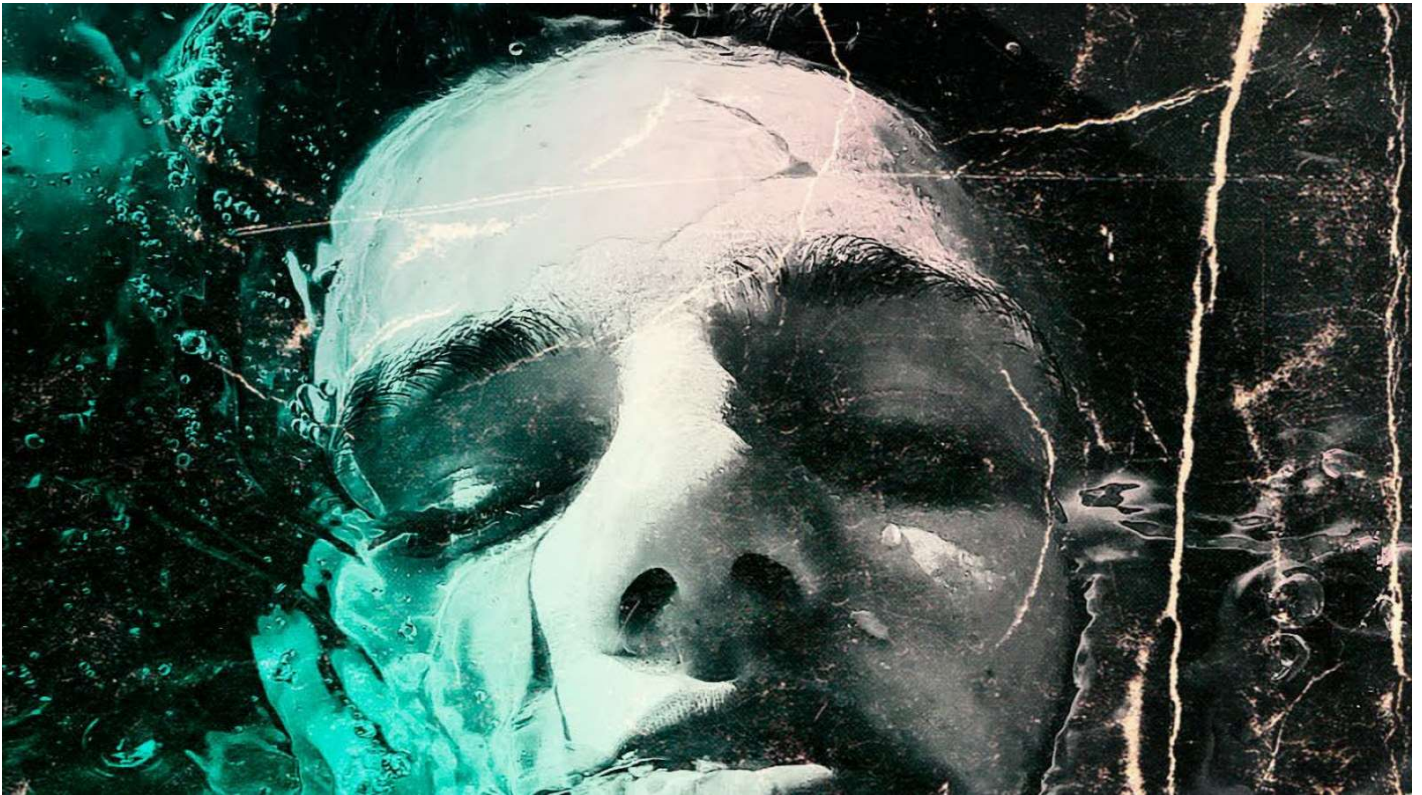

Ny roman af Bret E. Ellis: En seriemorder hærger i Los Angeles i 1981

Kvindemord på stribe, denne gang i et highschool-miljø. I Bret E. Ellis' "Skår" sættes alt på spidsen. Foto: udsnit af bogforsiden

Isabella Mieke-Renard
29.05.2023

BØGER // ANMELDELSE – En seriemorder er igen på færde i et nyt Bret E. Ellis' univers, der udfoldes side efter side i den stilsikre, grumme og absolut uforudsigelige roman *Skår*, skriver Isabella Mieke-Renard. Forfatteren bag *American Psycho* vender tilbage efter 13 års pause med uhyrlige detaljer om blod, vold og misbrug af alt på første klasse i et absurd rigt miljø af ensomme og rådvilde highschool-elever.

ROMAN: Skår

Forfatter: Bret Easton Ellis

Oversætter: Karsten Nielsen

Forlag: Lindhardt og Ringhof. 748 sider. Udkommer d. 30. maj 2023

Det er meget sjældent og usædvanligt, når kolleger her i POV spørger til, hvilken roman jeg skal anbefale næste gang, at de straks udbryder "godt det ikke er mig" eller

“good luck, den ville jeg ikke røre med en ildtang”.

Deres automat-reaktion illustrerer faktisk ret præcist forfatteren Bret Easton Ellis' evige “forbandelse”, som han selv kalder det, hans ømme punkt efter sin omdiskuterede, verdensomspændende salgssucces og sidenhen ikoniske roman fra 1991: *American Psycho*. Bogen er blevet filmatiseret i Hollywood, opført på diverse teaterscener og var senere oplæg til en længere tv-serie.

Bogens indhold fik bl.a. engelske og amerikanske kvindebevægelser på banen i dyb forargelse over dens popularitet, der blev set som udspekuleret fiktionaliseret misogyni. Det var ikke en typisk krimi, overhovedet ikke, men ja, der var grusomme kvindemord på hver tiende side, beskrevet i detaljer.

“Måske bliver jeg hooked, fordi han benytter kitschede, overdrevne spændingskurver som cliffhangere og bevidst er for meget. I det univers skriver han blændende

Mange fik midt i forargelsen desværre ikke øje på hans intention om at skabe en satirisk samfundskritik af de yngre (status-fetichister) i 80'ernes USA.

Det forstår jeg godt, når jeg husker tilbage på min egen følelse under læseoplevelsen i '91.

Jeg tog den ultrahotte bog med som strandlæsning på en ferie i Mexico. Aldrig før eller siden har en roman chokeret mig så voldsomt. Undervejs fik jeg kvalme, vitterligt, det var ikke “lystlæsning”, men samtidig mærkede jeg en – nærmest hemmelig – dyb fascination midt i min afsky.

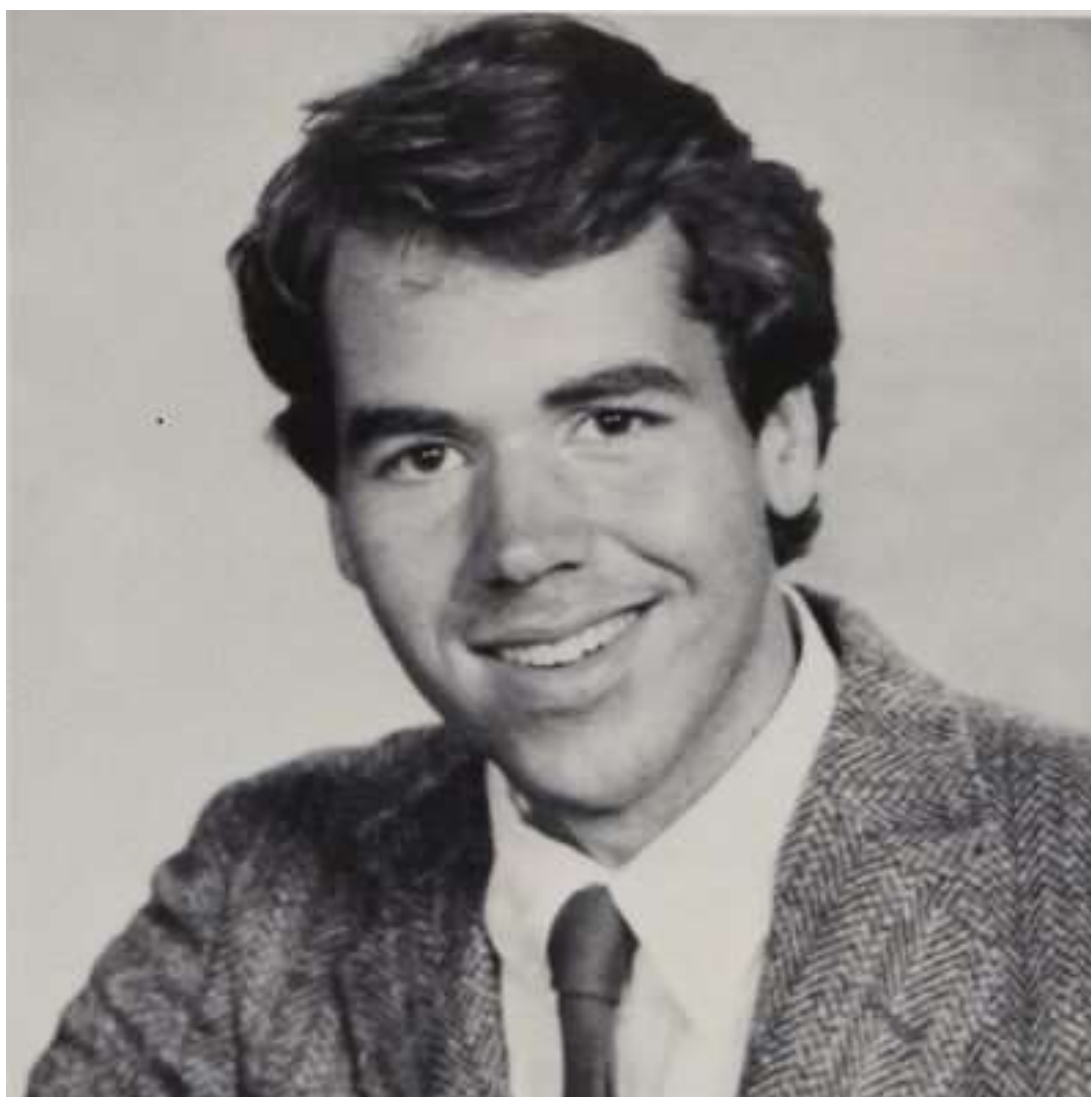
Og helt absurd, men sandt: Jeg skammede mig over at læse den færdig omringet af turister, der ikke anede, hvilke grusomheder jeg lod mig underholde af. En seriemorder på Wall Street, til daglig cool og velanset børsmægler, med trang til at myrde især smukke modebevidste kvinder i sit eget highlife-miljø uden at blive opdaget. Han amputerer kropsdele, stikker og skærer med knive, kvæler langsomt eller, pyyyh, bider en sexpartners brystvorter af med tænderne under samlejet for lige at prøve det også.

Autofiktivt univers

Nu efter fire, i mine øjne, mellem-bøger uden samme kraft og 13 års skrivepause er kontroversielle Bret E. Ellis tilbage.

Det er et fortjent comeback, han er stadig *powerful* i sin energi og nu klar med interessante selvrefleksioner, han vil dele med os læsere. Han er nærmest ivrig efter at invitere os bagom. Så den nye roman, *Skår*, er et mix af autofiktion – påstår han, hvis vi altså tør stole på udsagnet – krydret med metafiktion over hans hidtidige forfatterskab.

Han kan “ikke leve med sit misbrug og smerten, der forfølger ham ved ikke at fortælle sandheden”, læser vi i indledningen. Så i dette værk lover Bret E. Ellis os en vis opklaring – eller på et andet meta-niveau; fortæller om sin dybe længsel efter at forsvare sig som verdensberømt “Prince of The Darkness”. En litterær persona han aldrig er kommet overens med.

Bret E. Ellis i highschool-årbogen anno 1982. Foto: Lindhardt & Ringhof

Han havde lidt det samme ærinde tilbage i 2005 i romanen *Lunar Park*, men den fandt de fleste uklar og en skuffende – også jeg. Bogen, der udkommer nu, er resultatet af fjerde forsøg, med års mellemrum, på at færdiggøre manuskriptet. Han beskriver og begrundet, hvordan fokus og afgørende vinkler har ændret sig undervejs.

Ingen i den (totalt) privilegie-blinde klike er politisk
interesserede eller ambitiøse for alvor, popkulturen og nye
biograffilm bliver også et narkotikum

Skår handler om hans opvækst, hans privilegerede ungdom med den dekadente vennekreds i Los Angeles og ikke mindst om hans desperate forsøg på konstant at skjule sin homoseksualitet i de sene teenageår.

Han skildrer især det sidste år som highschool-elev på den eksklusive privatskole Buckley i året 1981. Detaljer om tøjet, de gik i, hvilke brands der var afgørende, og alle popsangene, der formede hans generation, analyseres. Typisk for Bret E. Ellis insisterer han *på at namedroppe* samtlige værdier, der giver status. Som 15-årig forærer en mega rig veninde ham en “Gucci pilleæske, hvor han kan opbevare sin valium og Xanax-piller”.

Dette er hans greb og hans kendemærke: Forfatteren, der er hamrende ligeglad med, om læserne gider de helt små detaljer. *Take it or leave it.*

Han gør med netop disse beskrivelser nihilisme til datidens buzzword. F.eks. har han dedikeret romanen: “Til ingen”. Senere skriver han: “Det var den skødesløse hedonistiske voksenverden, vi længtes efter. Vi var komplet intetanende om den pris, vi i sidste ende ville komme til at betale.”

Tidsbillede fra Los Angeles

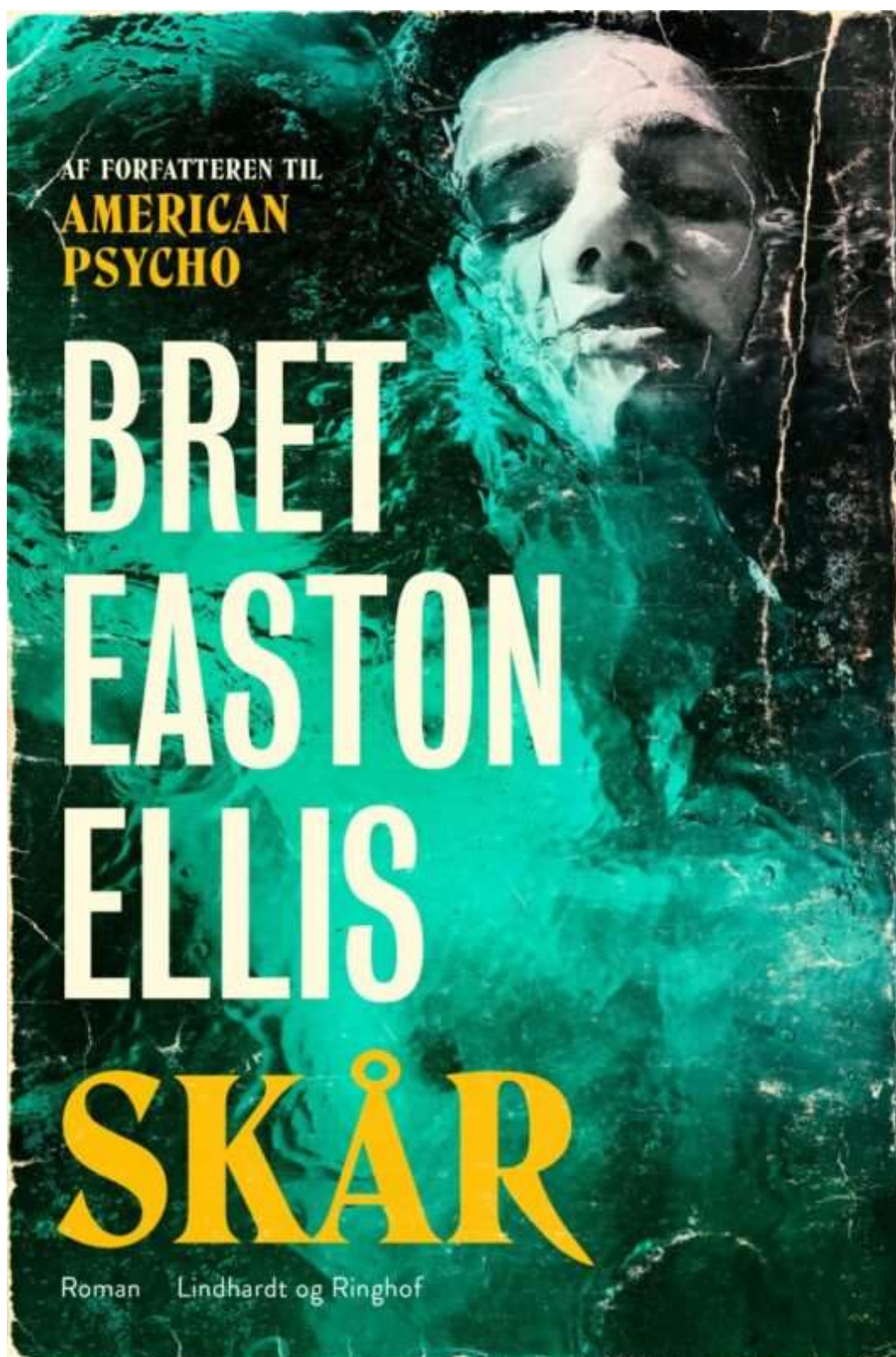
Nu tilbage til bogens pointer om 1981. Året, der bliver skelsættende og stadig hjem søger Ellis frem til i dag. *And guess what?* En ny seriemorder, muligvis klikens nye gymnasiekammerat i klassen, hærger i området. Det er mest af alt selve plot-delen i *Skår*. Altså om selve voldsomheden i at bære på denne tvivl og mistanke, hvor begge dele er lige skræmmende og pirrende. Lige det efterår bliver fem afgangselever myrdet.

I romanen *Skår* placerer manden bag *American Psycho* et ansvar

Midt i min læser-tvivl om, hvorvidt selve fortællingen egentlig optager mig særligt meget, får han mig alligevel med. Mest fordi den snart 60-årige forfatter er hudløs, ironisk, konstant tvetydig og absolut uforudsigelig midt i alvoren. Måske bliver jeg *hooked*, fordi han benytter kitschede, overdrevne spændingskurver som cliffhangere og bevidst er for meget. I det univers skriver han blændende.

Mens jeg læste, surfede jeg (der pt. bor i en lille dansk provinsby) fuldstændig med på bølgen af romanens tidsbillede af Los Angeles: Absurd rigdom, hæmningsløs sex, den 17-årige Brets konstante liderlighed og hemmelige fantasier om de andre unge drenge, 80'ernes musiknumre, periodens film og bøger – midt i et massivt dagligt forbrug af stoffer.

De misbruger alt, så at sige på *First Class*: “Vi dyrkede kun alt det, der gjorde livet mindre ubærligt ... vi levede i en film”.

Det er en nærmest nådesløs nostalgi, og linjerne fremhæver samtidig den underliggende ensomhed og rådvildhed, der smerter dem alle. Ingen i den (totalt) privilegie-blinde klike er politisk interesseret eller ambitiøs for alvor, popkulturen og nye biograffilm bliver også et narkotikum: ”Al frygt og alle skuffelser var som blæst væk i et par timer i salens katedral.”

Derinde nyder de sammen deres frihedsrum, *so why really care?* Det er kun den ydre prestige, de opfatter som Gud. Citat: ”Alt var minimalistisk inspireret af new wave og punk. Følelseslammelse midt i oprørstrang”.

Videre til et andet eksempel, der kort og godt indrammer den ultrapopulære og rige veninde Susan: ”... fordi hun var smuk, sofistikeret og dragende utilnærmelig samtidig med, at hun udstrålede en doven og ligefrem skødesløs seksualitet.”

Følelseslammelse fraværende forældre

Men men men, så dukker den sadistiske lystmorder op. De frygtelige historier om morderens handlinger, overlader jeg til nye læsere. Og ja, man får blod og detaljer.

Engang, ja jeg var lidt spændt, spiste jeg middag med en dødtræt Ellis på et hotel i København efter et tv-interview. Jeg tror, han kunne se det hængte, nu for at matche hans udtryksform. Han undskyldte sig med, at han var dødtræt af sin intense bog-turné verden rundt. Han var modløs, ville bare hjem til L.A. og var træt af sit image.

Mit interview sluttede med, at han henvendte sig direkte til kameraet oppe på værelset: ”I only survive this tour by jerking off in all European cities before each performance”. Han tilføjede trist: ”Fame did me no good.”

“Den er lang, knap 800 sider, den er faktisk for lang. Endda lidt monoton i visse kapitler (...) Hold ud. Bret Easton Ellis kan noget særligt

Apropos, byder Bret Easton Ellis denne gang ind med, hvorfor han ”skriver den ene bog, han har i sig igen og igen”. På et mere generelt niveau vil han – *in your face* – vise, hvad en indøvet distance og følelseskulde kan gøre ved os, noget der utvivlsomt smadrede mange skæbner dengang.

F.eks. med sociopaten, der helt grundlæggende misforstår, hvad der giver reel betydning. Kun det at myrde føles som at være i live. Paradoksalt og utilgiveligt selvfølgelig, men endnu engang Ellis’ bud på en afmægtig reaktion. Nærmest som et tilfældigt kryds på en lang ”bucket-list”. Et eller andet skulle man jo slå tiden ihjel med, so to speak.

I romanen *Skår* placerer manden bag *American Psycho* et ansvar. Fraværende forældre der kun gad at levere penge, men hvor moralske principper i denne velstand var et taber-begreb.

Til sidst i fortællingen beskriver han sin egen besættelse, mange år efter nu, med at skrive minderne ned. Godt hjulpet af gin og coke under forløbet, i så rigelig grad, at hans nuværende mand tit fik nok og flygtede ud af deres lejlighed. Det må også have taget tid. Det er vel en stor kamp at kæmpe for sit eftermæle.

Efter hans nok hidtil vigtigste roman kan han nu forhåbentlig slette sin tyngende titel som "ham den grusomme fyrste i litteraturens mørke". Læserne får endelig en mere moden, vellykket og stilsikker bog. Fuld af sprækker og selvudlevering, nok derfor titlen *Skår*.

Den er lang, knap 800 sider, den er faktisk for lang. Endda lidt monoton i visse kapitler. Men ligesom på min ferie i Mexico i sin tid er denne her nye roman overraskende svær at slippe. Hold ud. Bret Easton Ellis kan noget særligt.

Læs også Isabella Miehe-Renards anmeldelse "Heroin chic – en uafrystelig, barsk og vigtig roman", skrevet af Maria Kjos Fonn.

forældresansvar

kvindemord

moral

seriemord

Isabella Miehe-Renard

Isabella Miehe-Renard er journalist og forfatter. Hun er tidligere studievært på Kanal 2, TV2, DR1 og DR2. Hun bor i kollektiv i Halsnæs og trives udenfor rampelyset. Tæt på hav og fjord og Danmarks største sø.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →